

TRONDHEIM KOMMUNES
BYGGESKIKKPRIS 2017

Trondheim kommune deler hvert år ut en byggeskikkpris til et bygg eller anlegg som juryen ønsker å hedre for god byggeskikk.

Årets byggeskikkpris går til et prosjekt som har endret en hel bydel gjennom å gjøre den både mer attraktiv og tilgjengelig.

Juryen gir hedrende omtale til et prosjekt som har flere fellesnevnerer med vinneren. Begge prosjektene inneholder gode felles møteplasser og har lagt fysiske rammer for et godt bomiljø. Begge har på eget initiativ gitt noe ekstra til nærområdet sitt og til byen, til tross for relativt stramme økonomiske rammer. De har begge vist at ved å være innovativ og modig kan man skape forbilledlige prosjekter som er til stor inspirasjon, og som forsterker Trondheims egenart og byggeskikk.

I juryen sitter følgende personer:

- Hilde Opoku, varaordfører og juryleder
- Ingrid Grændsen, Trondhjems Arkitektforening
- Aase Sætran, Næringsforeningen i Trondheimsregionen
- Einar Aassved Hansen, Trondheim kommune

FORSIDEFOTO: Thomas Bekkavik

HØYRE: De nye boligtaårnene i massivtre i Moholt studentby omkranser en allmenning fri for biler.

Foto: Ivan Brodey

Trondheim kommunes byggeskikkpris 2017 går til:

BYDELSPROSJEKTET

MOHOLT 50 | 50

representert ved MDH arkitekter SA
og tiltakshaver Studentsamskipnaden i Gjøvik, Ålesund og Trondheim (Sit)
I tillegg har MASU planning, iTre, Trebruk , Veidekke AS
og Arne Henriksen Arkitekter AS hatt sentrale roller.

Hedrende omtale går til:

ADMINISTRASJONSBYGGET **TIL RISVOLLAN BORETTSLAG**

representert ved Pir II AS og tiltakshaver Risvollan borettslag

BYDELSPROSJEKTET

MOHOLT 50 | 50

representert ved MDH arkitekter SA
og tiltakshaver Studentsamskipnaden i Gjøvik, Ålesund og Trondheim (Sit)
I tillegg har MASU planning, iTre, Trebruk , Veidekke AS
og Arne Henriksen Arkitekter AS hatt sentrale roller.

Foto: Ivan Brodey

FAKTA

Utbygger: Studentsamskipnaden i Gjøvik, Ålesund og Trondheim (Sit)

Arkitekt: MDH arkitekter

Adresse: Moholt Allé 1-12

BTA: Studenttårn: 22 000 m²

Allmenning: 7 000 m²

Barnehage: 2 400 m²

rets byggeskikkpris går til en sensasjon i Trondheim: Et storskala byggeprosjekt som er i massivtre og etablert i rekordfart. Det eksepsjonelle bydelsprosjektet har bidratt til en attraktiv, spennende og robust bydel for framtida.

MOHOLT STUDENTBY

Studentsamskipnaden (Sit) har lang erfaring med boligbygging for studenter. Det vellykkede prosjektet Moholt studentby ble oppført i perioden 1964-74. Studentbyen var en nyvinning da den ble bygget, og har vist seg å være en populær boform og fungerer fortsatt. Byggene på Moholt var i hovedsak oppført som treetasjes kuber i tegl og har siden vært den største studentbyen tilknyttet Sit.

BARRIERE

Moholt studentby var tidligere en barriere i bydelen. Med det nye prosjektet har man fjernet den store sentrale parkeringsplassen og erstattet den med en parkmessig allmenning som

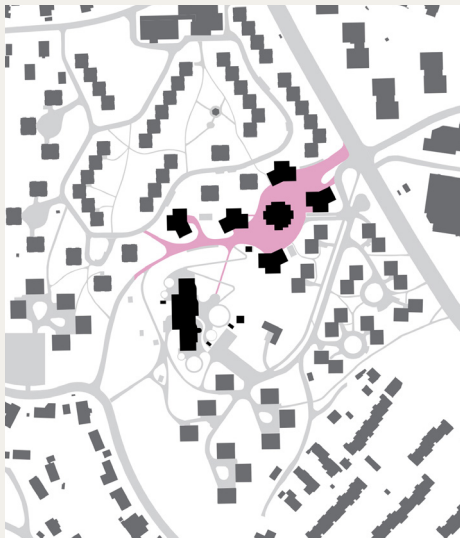
knytter seg til byen via nye gangveier. Fem nye blokker på ni etasjer har skapt nye uterom. Prosjektets initiativtakere og aktører har tatt samfunnsansvar gjennom et smart og bevisst valgt byplangrep, god formgivning av bygg og uterom, original materialbruk, bevisst valg av program, organisering og gjennomførbarhet.

50|50

Som en samfunnsbevisst organisasjon stilte Sit seg i 2013 spørsmålet om hvordan Moholt også de neste 50 årene kunne være en attraktiv, spennende og robust studentby. De utlyste derfor en konkurranse med navnet 50|50, som skulle gjenspeile femti år tilbake og femti nye år framover. De ønsket

Solskjermingen er elegant integrert i
ytterveggene, og gir samtidig et fint fargespill.
Foto: MDH

Det nye bydelscenteret og allmenningen knytter seg til det eksisterende gangvegnettet i Moholt studentby. Metaforisk kan allmenningen sees på som hjertet og gangveiene kan sees på som blodårer. Illustrasjon: MDH

å invitere med unge arkitekter, i en såkalt wild card-ordning, sammen med etablerte arkitekter. Prosessen var helt fra innledende faser preget av åpenhet og dialog med et bredt spekter av involverte. Innledningsvis ble det arrangert en workshop med studentpolitikere, beboere, Trondheim kommune, NTNU, HIST, Husbanken, Enova, TOBB, Bunnpris, studiebyEN, naboer, Sit-ansatte og de fire prekvalifiserte wildcard-kontorene.

TUN OG TÅRN

I juni 2013 ble MDH Arkitekter/ Arne Henriksen Arkitekter fra Oslo og landskapsarkitektkontoret MASU Planning fra København kåret som vinner av konkurransen med prosjektet "Tun og tårn". Prosjektet som nå er realisert består i hovedsak av 632 nye hybler fordelt på fem tårn i ni etasjer med næringslokaler, barnehage og bibliotek/aktivitetshus på bakkeplan.

Byggene rammer inn en sentral og innbydende allmenning. Allmenningen, som skal kompletteres med et bydelsbibliotek, byr på gode fellesrom med parkmessig preg samtidig som det har urbane "plasskvaliteter". Her er utadrettede service- og næringstjenester på bakkeplan med på å skape liv og aktivitet. Tårnene er godt synlige i bydelen og fungerer som landemerker. Grøntdragene gjennom området bryter ned tidligere barrierer og ønsker velkommen. Folk har allerede uttalt at de opplever bydelen som mer åpen og inviterende nå sammenlignet med tidligere. Gangveiene sørger for god sirkulasjon gjennom området. Når bydelsbiblioteket/aktivitetshuset blir bygget er det planlagt å etablere en uteservering her.

BRIKKER I ET PUSLESPILL

Prosjektet er blitt et forbilledlig eksempel på hvordan ny arkitektur

Variasjonen med høye og lave bygg, og ulik materialbruk sikrer spennende rom. Foto: Ivan Brodey

Studenter trenger kun å ta med sine personlige ting, plassbygde møbler er allerede på plass.

Foto: Sit

kan være godt tilpasset det verdifulle eksisterende bygningsmiljøet. Samtidig er det en lekenhet og letthet i volum og uttrykk som gjør at bydelen blir som et ferdig lagt puslespill. Den nye arkitekturen er godt tilpasset den eksisterende arkitekturen som består av Herman Krag's røde teglkuber, som har et rent formspråk artikulert med vertikale felt i mørkt tre og vinduer. Måten de er satt sammen på gir nesten inntrykk av et slags tredimensjonalt puslespill. De nye tårnene er utført i massivtre, likevel har de en sterk formmessig forbindelse med de lave murhusene i måten de Y-formede volumene fremstår som solide byggeklosser med hull i. Fotavtrykket fremstår dessuten som lett og ledig til tross for alle etasjene. De vertikale tårnene framhever de horisontale kubene. Grepet har mange repetisjoner og er rasjonelt løst. Dette er også med å understreke samhörigheten med det eksisterende, samtidig som det ga byggingen rekordfart.

SOSIALT FELLESSKAP

Hver av de 632 hyblene har eget bad og er langt på veg ferdig møblert. Seng og skrivebord er en del av den faste innredningen og er en integrert del av arkitekturen. Løsningene er robuste og godt gjennomtenkte. De fleste veggene har eksponert tre bortsett fra enkelte steder der gips er brukt på grunn av tekniske krav.

I hver etasje er det et hybelfellesskap hvor 15 enheter er organisert rundt et stort og raust fellesrom. Oppvaskmaskinene som ble valgt til prosjektet tar kun sju minutter. Dermed kan samme person som setter på maskina også rydde på plass. Fellesrommet er midt i tårnets kjerne sammen med trapp og heis. Studentene har dermed en sosial møteplass rett utenfor soverommene sine, på samme måte som de har den offentlige allmenningen som en sosial møteplass for bydelen rett utenfor utgangsdøra

Hvert hybelfelleskap er organisert rundt et stort og raust fellesrom for sosialt samvær. Foto: MDH

Utstrakt bruk av tre i interiøret gir god akustikk og er holdbart og langsiktig i et miljøperspektiv. Dessuten gir plassbygde løsninger et helhetlig uttrykk, er av god kvalitet og utnytter plassen maksimalt. Foto: MDH

si. Dette gjenspeiler en åpen og inkluderende planlegging. Hvert hus har også sine utvalgte farger på enkelte detaljer som gir de ulike tårnene en gjenkjennbar identitet.

LEK FOR BARN

Barnehagen har kapasitet til 171 barn. Bygget er godt plassert i omgivelsene, lagt på tvers av vindretningen for å gi en lun uteplass i øst. Landskap og bygg er godt tilpasset hverandre ved at man har utgang til terreng fra to etasjer. Uteområdet er utformet med ulike møbler og belegning. Interiøret oser av godt treverk og har fine fargeinnslag. Utvendig er fargebruken leken, den gir identitet, og gjør det lettere å orientere seg. Det er likevel treets naturlige farge som binder det hele sammen med hybeltårnene og sørger for et helhetlig uttrykk. Selve bygget er relativt stramt formet, men de organiske formene til lekeapparater og uteanlegg gjør hele barnehagen til et spennende sted,

som oppfordrer til aktivitet. Ansatte i barnehagen var med i planleggingen og har i ettertid uttalt at de fikk alt de ønsket seg. Barnehagen har et puslespillaktig formspråk som binder det sammen med de gamle kubene av mur, som kan minne om stablede lekeklosser.

GUNSTIG KONSTRUKSJON

Prosjektet har en svært god miljøprofil på grunn av det konstruktive bæresystemet i massivtre. Det viste seg at med massivtre ble byggetiden kort og prisen konkurransedyktig, sammenlignet med vanlig konstruksjon av stål og betong. I tårnene er fundamentene til og med første etasje støpt i betong. Dette var nødvendig for å gi tyngde til de lette tretårnene, blant annet for at de skal kunne stå imot vindkrefter.

LEVENDE TRE

At treet kan ha helsefremmende egenskaper, vil ikke overraske. Massivtreet er visuelt vakkert,

Klar, ferdig: lek!
Foto: MDH

Massivtreets muligheter er utnyttet med morsomme løsninger i trapperommet.

Foto: MDH

lukter godt, er godt å ta på, er lett å renholde, tåler skrammer, får patina og “lever” med beboerne. Dette er et godt eksempel til etterfølgelse og mange vil nok kunne tenke seg å bo i et massivtrehus igjen etter å ha bodd i Moholt studentby som student eller ha vært på besøk. Entreprenøren hadde mindre sykmeldinger blant sine ansatte på dette prosjektet sammenlignet med andre tradisjonelle prosjekter. Mens betong og gips gir svært mye støv ved boring, ga treet et bedre arbeidsmiljø for de utførende. Også den gode akustikken medvirket til gode og helsebringende rom, både under byggingen og i bruk etter ferdigstilling. Sit og arkitektene har vært innovative og tatt modige og spennende materialvalg.

FRA PARKERING TIL PARK

Miljømessig mener juryen dette er et forbilledlig prosjekt. Det har vært stort fokus på sykkel og buss

som transportmiddel i stedet for bil. Energikilden kommer fra jordvarme, som også på sikt vil forsyne de gamle studentboligene. I tillegg benyttes varme fra spillvann fra felles vaskeri, samt varme fra solfangere. De nye byggene har funnet plass innimellom de eksisterende byggene uten at man har måttet rive. Dette viser en inspirerende måte å videreutvikle et område. På denne måten har man her klart å videreføre stedets identitet med en helhetlig tankegang. Også uterommene har virkelig fått et løft. Under planleggingen ble det utført et forenklet klimaregnskap hvor prosjektet kom svært godt ut.

PIONERARBEID

Utbyggingen på Moholt er av en betydelig størrelse i norsk og europeisk sammenheng. Det er imponerende å se hvordan aktørene har klart å utnytte stordriftsfordeler og videreutviklet

Det er åpent og romslig mellom tårnene.
Foto: MDH

de mulighetene det gir. De har for første gang i et så stort prosjekt klart å benytte etasjeskillere i massivtre. Selve byggingen gikk i rekordfart etter en nøye planlagt fremdrift. Moduler og prefabrikkerte elementer ble heist på plass og montert. Tårnene ble blant annet gjennomført med ukes-sykluser. En og en etasje skulle gjøres ferdig pr uke. Hver mandag skulle etasjen være helt strøken før neste ukes arbeid med etasjen over.

STRAMME RAMMER

Dette er et prosjekt hvor man har fått til mye innenfor stramme rammer. Med mange repetisjoner og detaljer som kunne gjenbrukes i flere bygg klarte man å få ned kostnadene, samtidig som man har oppnådd gode kvaliteter og godt integrerte tekniske løsninger. Mye av bakgrunnen for at man har klart dette er kompetanseheving hos entreprenør, støtte fra Enova og gode samarbeidspartnere som iTre, Trebruk

AS, Innovasjon Norge, Husbanken, Enova, Trebyen Trondheim, Trondheim kommune, Sintef, NTNU, Framtidens bygg, Sør-Trøndelag fylkeskommune, Fylkesmannen i Nord- og Sør-Trøndelag, Tredriveren for Nord- og Sør-Trøndelag.

Sit og MDH arkitekter har med sin drivende skapekraft gitt nytt liv til en hel bydel og inspirerer hele Trondheims byutvikling.

De nye bygningenes formspråk glir godt inn i
den eksisterende bebyggelsen. Foto: MDH

Hedrende omtale går til:

ADMINISTRASJONSBYGGET

TIL RISVOLLAN BORETTSLAG

representert ved Pir II AS og tiltakshaver Risvollan borettslag

FAKTA

Utbygger: Risvollan borettslag

Arkitekt: Pir II AS

Adresse: Asbjørn Øverås veg 1, 7036
Trondheim

Bruttoareal: 1 600 m²

Foto: Matthias Herzog

Administrasjonsbygget har blitt et inkluderende sted for beboerne og et sted for felles møter. Dette er med på å legge grunnlaget for et godt bomiljø og videre for en helsefremmende utvikling av boligområdet.

NORGES STØRSTE BORETTSLAG

Risvollan er en bydel i Trondheim, som ligger cirka fem kilometer sør for bysenteret. Navnet er satt sammen av ordene ris, som betyr kratt, og voll, som betyr mark. Landskapet preges fremdeles av kratt og mark. Marken tilhørte i tidligere tider Risvoll gård, som har eksistert siden middelalderen, da den trolig tilhørte Elgeseter kloster. Da Trondheim kommune bygde ut store boligområder på 1960- og 70-tallet, var Risvollan et naturlig sted å bygge. De unge trondhjemsarkitektene Brantenberg-Brantenberg-Hiorthøy vant arkitektkonkurransen som ble avholdt i 1967. De var inspirert av den italienske landsbyen i forslaget til organisering av bygningskroppene. Bebyggelsen ble en blanding av rekkehus, lavblokker og

én høyblokk, fordelt på åtte områder. Dette ble etter fullførelsen organisert som Risvollan borettslag og ble landets største, med 1 113 leiligheter.

SAMLING FOR FELLESSKAP

Borettslaget har overlevd skiftende tider og lever i dag i beste velgående. Det ledes av et styre, og har så mange som 13 fast ansatte medarbeidere. Lenge holdt administrasjonen i borettslaget til i høyblokka på Risvollan. Men da man så behovet for større plass for administrasjonen, og samtidig hadde behov for å samle verksted- og vedlikeholdsfunksjonene, vokste ideen om et eget flerbrukshus frem. Borettslaget ønsket en tilgjengelig og attraktiv representasjonsbygning som

Grafikken i fasaden på Administrasjonsbygget viser abstraherte motiver fra maskinene i verkstedbygget og naturelementer fra nærområdet.
Foto: Matthias Herzog

Elementer med grafisk betong heises på plass.

Foto: Matthias Herzog

samtidig skulle inneholde verksted og garasjer med støyende aktiviteter. Men hvorfor ikke inkludere enda flere funksjoner i huset - og la det bli et sambrukshus?

STEDSTILPASNING

Oppgaven ble gitt til Pir II arkitekter, som fikk flere utfordringer. Blant annet var grunnforhold vanskelige. En tidligere pukkfylling på tomta kunne ikke endres, derfor måtte skråningen på baksiden av bygget i hovedsak beholdes, med kun mindre terrengtilpasninger. Arkitektonisk var det en utfordring å sørge for at et nytt bygg skulle finne sin egen identitet og samtidig høre til den tidstypiske modulbaserte arkitekturen med trepanel fra nesten femti år tidligere?

GIR BORETTSLAGET IDENTITET

Resultatet er blitt en renskåret kubisk bygning i to etasjer med en spennende og grafisk fortellende fasade. Juryen synes dette er blitt et identitetsskapende bygg. Arkitektene har tatt det eksisterende miljøet på alvor og tilpasset

seg de eksisterende bygningsvolumene. Det nye administrasjonsbygget er gitt en form og skala som svarer til de eksisterende lavblokkene – men som samtidig skiller seg ut med en annen materialbruk og et annet fasadeuttrykk enn dem.

Bygningen ligger sentralt og eksponert på Risvollan, med god utsikt mot byen og fjorden i nord. Den er blitt et tyngdepunkt i anlegget, og fungerer både som et samlingspunkt for beboerne på Risvollan, med alt fra administrasjon, storstue til utleie og eget tv -studio, og har samtidig et verksted og garasje for kraftige kjøretøyer med røff bruk.

GRAFISK BETONG

Denne tosidigheten er videreført i fasaden, som framstår som både robust og forfinet på samme tid, og på den måten reflekterer byggets ulike funksjoner. Grafikken i fasaden, som viser abstraherte motiver fra maskinene i verkstedbygget og naturelementer fra nærområdet, er laget ved at mørkt

tilslag i betongen delvis er vasket fram, samtidig som den i utgangspunktet hvite sementoverflaten er beholdt. Dette kalles grafisk betong. Bygningen er blitt et godt «hverdagsbygg» som er skreddersydd til brukernes behov og som lar de forbipasserende stoppe opp og studere byggets spennende fasade.

KVALITET GIR EFFEKT

Ettersom man ønsket å skape et flerbrukshus, har styret og borettslaget ønsket å skape et bygg med kvalitet. De har valgt å bygge utradisjonelt, og legge inn gode kvaliteter både i eksteriør og interiør. En materialbruk som kubbegulv, betong og utstrakt bruk av tre i verkstedsdelen, viser at borettslaget tør og vil litt mer enn det tradisjonelle.

Juryen mener at prosjektet viser verdien av å gi noe tilbake til et godt etablert borettslag. Bygget er blitt et symbol på identitet og fellesskap. Det er lagt opp til sambruk og til å være et sted å møtes. Bygget er blitt et inkluderende bygg gjennom å ha borettslagets

administrasjon og verksted i samme bygg som det kan foregå barnedåper og konfirmasjoner. Bygget fungerer godt i bomiljøet, blir jevnlig brukt og er en arena som muliggjør større åpenhet og følelse av fellesskap. Bygning og formål er planlagt med et langt bruksperspektiv og med ønske om et tidløst og bestandig uttrykk.

MILJØAMBISJONER

Styret har et miljøengasjement, og fremstår både nytenkende og nyskapende gjennom å legge til rette for forskning rundt regnbed og grønne tak. Juryen berømmer borettslaget for å ville noe mer, og gjøre noe med dette ønsket. Risvolla borettslag går foran som et godt eksempel på hvordan man kan bidra i klimaproblematikken, også som privat aktør. Ved å oppgradere sitt eget nærmiljø viser borettslaget at man tar sine omgivelser på alvor og tar samfunnsansvar.

OVER: Bygget ligger synlig og sentralt i borettslaget.
UNDER: Verkstedsdelen er en vaktmesters drøm!
Foto: Matthias Herzog

2016

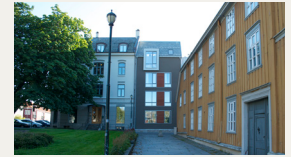
Rehabiliteringsprosjektet Ladekaia

2015

Brattøra friområde med Svingbrua og Sjøbadet/Havstein kirkegård

2014

Boligprosjektet "Presidentveita"

2013

Klubbhuset til idrettslaget Trond

2012

Kyvannet barnehage og Lohovet barnehage

2011

Residence-kvartalet

2010

Rockheim

2009

Nedre Singsakerslette studentby

2008

Byåsen skole

Tidligere vinnere av Trondheim kommunes byggeskikkpris.

TRONDHEIM KOMMUNE